

Drogvaneundersökning år 2008

Jämtlands gymnasium
årskurs 2

Sammanfattning

Under hösten 2006 tog den politiska ledningen i Jämtlands läns landsting och Kommunförbundet samt Polisen initiativ till en bred civil mobilisering mot alkohol, narkotika och drogrelaterad kriminalitet i Jämtlands län. Mobiliseringen efterfrågar uppgifter om omfattningen av alkohol- och narkotikakonsumtionen i Jämtlands län. Därav har denna drogvaneundersökning tillkommit. Undersökningen har genomförts som en totalundersökning utifrån Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings enkät om drogvanor bland elever i årskurs 2 på gymnasiet. Svarsfrekvensen är 68 procent i Jämtlands län. I undersökningen ställs frågor om trivsel i skolan, konsumtion av tobak, alkohol, narkotika och andra droger samt spel.

Elever på Jämtlands gymnasium trivs ungefär samma utsträckning som i länet och riket. Det är över hälften som varken röker eller snusar, vilket är högre än i övriga länet. Andelen elever på Jämtlands gymnasium som har druckit smuggelsprit är betydligt högre än i övriga länet och riket. Detsamma gäller för hembränt bland männen. Intensivkonsumtion och berusningsdrickande är vanligare än i övriga länet och i riket bland elever i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium. 11 procent av männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium uppger att de någon gång har ljugit för familj eller vänner om hur mycket pengar de har spelat för.

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Undersökningens genomförande	4
Svarsfrekvens	4
Jämförelser och etiska överväganden	4
Gymnasiet årskurs 2	5
Skydds- och riskfaktorer	5
Drogvanor	6
Doping	6
Sniffning	6
Narkotika	7
Tobak	7
Alkohol	8
Riskuppfattning vid några olika beteenden	10
Spel	11

Ansvarig utgivare:

Thomas Andersson, alkohol- och drogpolitisk länssamordnare, Jämtlands läns landsting

Rapportförfattare:

Ida Johansson, Junis Jämtland

Bakgrund

Under hösten 2006 tog den politiska ledningen i Jämtlands läns landsting och Kommunförbundet samt Polisen initiativ till en bred civil mobilisering mot alkohol, narkotika och drogrelaterad kriminalitet i Jämtlands län. Det är ett viktigt steg för en hållbar framtid och en attraktiv region.

Det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet sker på olika arenor. Mobiliseringens ambition år 2008 är därför att fortsätta stödja samverkan mellan myndigheter, företag, frivilligorganisationer och enskilda individer kring alkohol- och narkotikafrågan. Tillförlitliga uppgifter om omfattningen av alkohol- och narkotikakonsumtionen i länet har saknats. Initiativ har därför tagits till att göra en mer omfattande drogvaneundersökning i årskurs 2 på gymnasiet i Jämtlands län. Denna undersökning har skett i samverkan mellan Jämtlands läns landsting, kommunerna i Jämtlands län, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) och Junis Jämtland och har bland annat resulterat i denna rapport.

Undersökningens genomförande

I år 2008 har således samtliga kommuner i Jämtlands län, via Thomas Andersson, alkohol- och narkotikapolitisk länsamordnare på Jämtlands läns landsting, låtit genomföra en drogvaneundersökning bland alla årskurs 2 på gymnasiet i länet. De ungdomar som är folkbokförda i någon av Jämtlands läns kommuner men går på en skola utanför länet finns dock inte med i denna undersökning. Enkäten som har används i undersökningen är densamma som CAN använder i sina årliga drogvaneundersökningar på ett urval elever i Sverige. Årskurs 2 på gymnasiet får svara på 77 frågor. Enkäten skickades ut av CAN och besvarades under mars 2008. Efter att CAN scannat in enkätsvaren har Junis Jämtland bearbetat och sammanställt resultaten i rapporter.

Svarsfrekvens

Undersökningen har genomförts som en totalundersökning i Jämtlands län, vilket omfattade 79 klasser i årskurs 9 varav 64 klasser besvarade enkäten samt 117 klasser i årskurs 2 på gymnasiet varav 72 klasser svarade. Antalet bearbetade formulär uppgick till 1091 på gymnasiet i Jämtlands län fördelat på svar från 537 pojkar och 553 flickor. Det ger en ungefärlig svarsfrekvens på 67 procent.

De ungdomars svar som omfattas i denna rapport och betecknas jgy, består av elever i årskurs 2 i dem skolor som ingår i Jämtlands gymnasium (Wargentinskolan, Palmcrantzskolan, Verkstadstekniskt centrum och Krokoms gymnasieskola). Svar från gymnasieelever i Bräcke och Ragunda kommun saknas beroende på att inga enkäter är inlämnade därifrån.

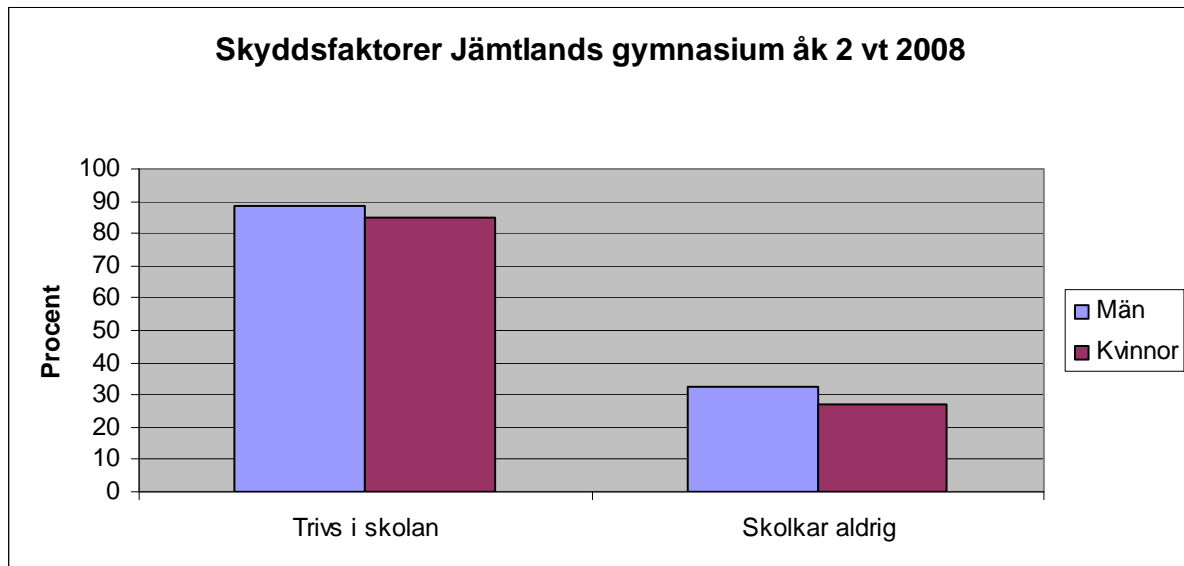
Jämförelser och etiska överväganden

Årets rikssiffror var vid skrivandet av denna rapport ännu inte bearbetade, varför jämförelser med riket genomgående redovisar 2007 års fördelning hämtade från CAN Rapport 108 Skolelevers drogvapor 2007 (Erik Fender & Thomas Hvitfeldt).

Undersökningen värnar om anonymiteten och syftar till att se tendenser i ungdomars vanor snarare än att peka ut enskilda individer. Statistiska centralbyrån har som regel att resultat som grundar sig på sju eller färre enskilda individers svar inte redovisas. Det är en regel som även denna rapport tagit fasta på. Det är av den anledningen som det i tabellerna ibland redovisas en stjärna *. Det betyder att ett fåtal individer svarat på denna fråga men att antalet är sju eller färre.

Gymnasiet årskurs 2

Skydds- och riskfaktorer

• Hur trivs du i skolan? (Mycket bra, Ganska bra) • Brukar du skolka? (Nej, aldrig)

Bland kvinnorna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium är skoltrivseln något högre än i övriga länet men på samma nivå som i riket. Männerna på gymnasiet trivs i något högre grad än i riket och nästan i lika stor utsträckning som övriga länet. En något högre andel av männen än kvinnorna på Jämtlands gymnasium, 88 respektive 85 procent anger att de trivs mycket eller ganska bra i skolan.

Elever i årskurs 2 på gymnasiet i Jämtlands län som trivs dåligt eller mycket dåligt i skolan uppger i högre grad att de är storkonsumenter av alkohol än elever som trivs bra i skolan. Dubbelt så många elever i årskurs 2 på gymnasiet i Jämtlands län som trivs mycket dåligt eller dåligt i skolan uppger att de har använt narkotika jämfört med dem som trivs mycket bra eller bra i skolan. Högst andel som provat narkotika återfinns dock bland elever som trivs varken bra eller dåligt i skolan.

Skyddsfaktorer gymnasiet årskurs 2 vt 2008

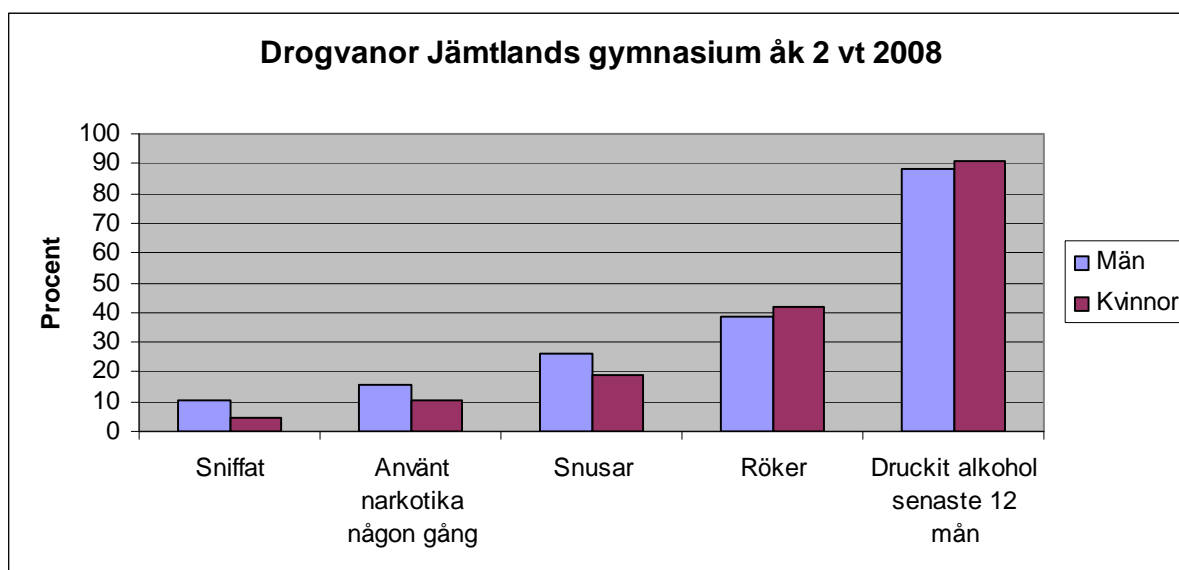
Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Skoltrivsel	85	83	85	88	89	86	87	86
Skolkar aldrig	27	22	27	32	37	29	30	29

A Rikets siffror är från år 2007

Ju oftare man skolkar från aldrig till en gång i veckan desto högre andel är det som uppger att de är storkonsumenter av alkohol och/eller har provat narkotika. Det är 27 procent av kvinnorna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium som aldrig skolkar, vilket är detsamma som i riket och högre än i övriga länet. Bland männen som går på Jämtlands gymnasium uppger 37 procent att de aldrig skolkar, vilket är högre än i riket men lägre än i övriga länet. Kvinnorna skolkar i större utsträckning än männen.

Drogvanor

- Har du någon gång använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination? (Ja flera gånger/kurer, Ja ett fåtal gånger/kurer, Ja en gång)
- Har du sniffat någon gång?
- Har du någon gång använt narkotika?
- Snusar du? (Ja, varje dag, Ja, nästan varje dag, Ja men bara ibland)
- Röker du? (Ja, varje dag, Ja, nästan varje dag, Ja men bara när det är fest, Ja men bara ibland)
- Har du någon gång under de 12 senaste månaderna druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit? (Ja)

Drogvanor gymnasiet årskurs 2 vt 2008

Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Använt anabola androgena steroider	*	*	1	*	*	2	*	*
Sniffat någon gång	5	*	4	10	7	6	7	5
Använt narkotika någon gång	11	13	13	16	14	17	13	13
Snusar	19	29	11	26	25	28	23	27
Röker	42	46	41	39	41	36	40	43
Druckit alkohol senaste 12 mån	91	93	88	88	83	86	90	89

A Rikets siffror är från år 2007

Doping

Endast ett fåtal enskilda personer på Jämtlands gymnasium uppger att de har använt anabola androgena steroider utan läkarordination.

Sniffning

Andelen i årskurs 2 på gymnasiet som uppger att de någon gång sniffat är högre bland kvinnorna och männen på Jämtlands gymnasium jämfört med övriga länet och riket. Bland männen uppger 10 procent att de någon gång sniffat jämfört med 6 procent i riket. Män anger i dubbel omfattning än kvinnor på Jämtlands gymnasium att de någon gång har sniffat, 10 respektive 5 procent.

Narkotika

Andelen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium, som svarar att de någon gång använt narkotika, är för kvinnor 11 procent och bland män 16 procent. Det är i ungefärlig nivå med riket för männen och bland kvinnorna något lägre, 11 jämfört med 13 procent i övriga länet och riket. Männen på Jämtlands gymnasium har använt narkotika i något högre grad än övriga länet, 16 jämfört med 14 procent. Hasch/marijuana (cannabis) är den vanligaste drogen som ungdomarna använt.

Lust att pröva narkotika gymnasiet årskurs 2

Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

Kommun	År 2008	
	Kvinnor	Män
Jämtlands gymnasieförbund	5	6
Övriga länet	6	10
Riket ^A	6 ^B	6 ^B

• Har du någon gång haft lust att pröva narkotika? (Ja)

A Rikets siffror är från år 2004 respektive år 2007

B Andel bland ungdomar som inte har använt narkotika

Lusten att pröva narkotika bland dem som inte har använt narkotika är ungefär densamma i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium som i riket men lägre än i övriga länet.

Tobak

Tobaksvanor gymnasiet årskurs 2 vt 2008

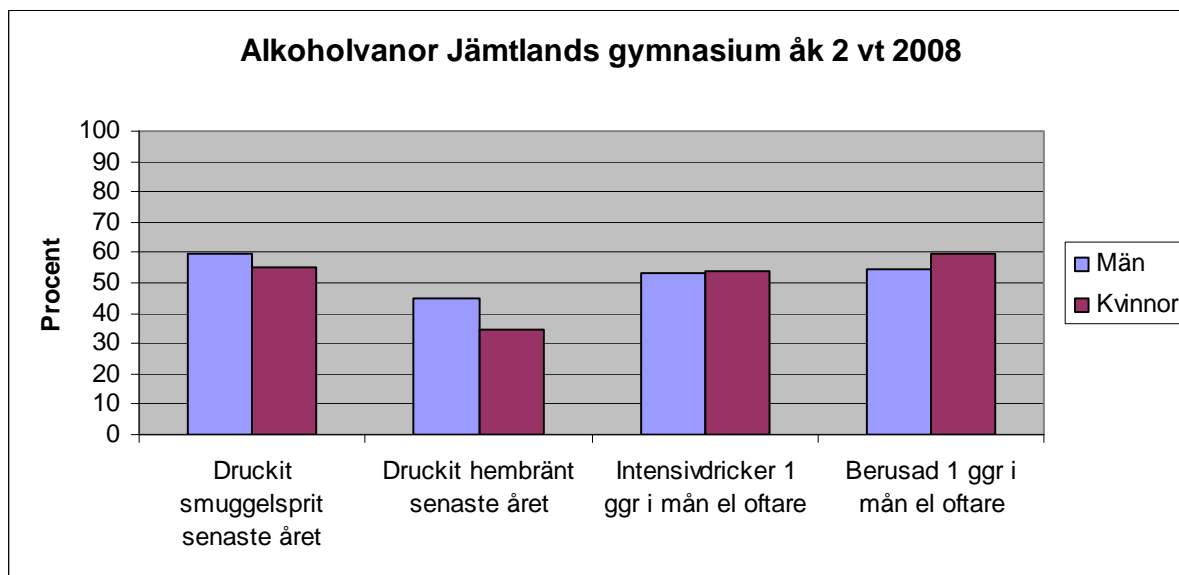
Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Varken röker el snusar	53	47	55	54	51	54	53	49
Röker endast	27	24	33	19	23	17	23	23
Röker och snusar	15	22	8	20	18	19	17	20
Snusar endast	5	7	3	6	7	9	5	7

A Rikets siffror är från år 2007

Drygt hälften av eleverna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium är fria från tobaksbruk, 53 procent bland kvinnorna och 54 procent av männen. Det är för kvinnorna en högre andel än övriga länet men lägre än i riket. Bland männen är andelen högre än övriga länet och i samma nivå som i riket. Andelen som svarar att de både röker och snusar är nästan dubbelt så stor bland kvinnorna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium än i riket, 15 respektive 8 procent. Andelen är dock ännu högre i övriga länet. Bland kvinnorna på Jämtlands gymnasium är enbart rökning (27 procent) mindre vanligt än i riket (33 procent). Enbart rökning är vanligare bland kvinnor än bland män. Den största andelen av dem som svarat att de röker uppger att de enbart röker när det är fest. Rökning och snusning är vanligare bland männen på Jämtlands gymnasium än i övriga länet och i riket medan enbart snusning ligger på en lägre nivå än i övriga länet och i riket. Röker endast svarar 19 procent av männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium, vilket är lägre än 23 procent i övriga länet men högre än rikets 17 procent.

Alkohol

- Druckit smuggelsprit senaste 12 månaderna (En gång, 2-4 gånger, 5-10 gånger, Mer än 10 gånger)
- Druckit hembränt senaste 12 månaderna (En gång, 2-4 gånger, 5-10 gånger, Mer än 10 gånger)
- Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst 18 cl sprit (en halv kvarting) eller en hel flaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle? (Någon gång i veckan, Ett par gånger i månaden, Någon gång i månaden)
- Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad? (Någon gång i veckan, Ett par gånger i månaden, Någon gång i månaden)

Alkoholvanor gymnasiet årskurs 2 vt 2008

Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket
(andel i procent, årskonsumtion anges i liter 100 % alkohol)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Druckit smuggelsprit senaste året	55	34	41	60	34	49	58	34
Druckit hembränt senaste året	35	43	17	45	35	19	40	40
Intensivdricker 1 ggr i mån el oftare	54	48	44	53	37	52	54	43
Berusad 1 ggr i mån el oftare	59	51	47	54	40	51	57	46
Total årskonsumtion i liter	4,1	4,0	4,2	5,3	5,6	7,6	4,7	4,7

A Rikets siffror är från år 2007 förutom berusningsdrickande som är från år 2006.

Männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium har druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna i större omfattning än kvinnorna (60/55 procent). Ungdomar på Jämtlands gymnasium har konsumerat smuggelsprit i högre grad än i övriga länet och i riket. Störst är skillnaden till männen i övriga länet där 34 procent har konsumerat smuggelsprit jämfört med 60 procent bland männen på Jämtlands gymnasium. Skillnaden till riket är för kvinnorna är 14 procentenheter, 41 procent i riket och 55 procent på Jämtlands gymnasium.

Konsumtion av hembränt de senaste 12 månaderna har skett i mer än dubbel så stor omfattning bland elever på Jämtlands gymnasium än i riket. Bland kvinnorna 35 procent jämfört med 17 procent i riket och 45 procent bland männen jämfört med 19 procent i riket. Kvinnorna ligger under nivå i övriga länet medan männen ligger på en högre andel än i övriga länet. Männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium har druckit hembränt i högre utsträckning än kvinnorna.

Bland kvinnor i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium är intensivkonsumtion (18 cl sprit) samt berusningsdrickande en gång i månaden eller oftare vanligare förekommande än i övriga länet och i riket. Berusningsdrickande bland förbundets kvinnliga elever är 59 procent jämfört med 51 procent i övriga länet och 47 procent i riket. Bland männen är andelen berusningsdrickande 54 procent, vilket är högre än i övriga länet (40 procent) och strax över rikets 51 procent.

Totala årskonsumtionen av alkohol räknas ut med hjälp av att addera hur mycket ungdomarna svarar att de dricker vid varje tillfälle multiplicerat med uppgivna dryckestillfällena. Ett medelvärde räknas därefter ut genom att dividera den gemensamma totalkonsumtionen med antalet respondenter. Medelvärdet för den totala årskonsumtionen för kvinnor i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium är 4,1 liter vilket är nästan densamma som i övriga länet, 4,0 liter, och i riket, 4,2 liter. Männen på Jämtlands gymnasium har ett betydligt lägre medelvärde för den totala årskonsumtionen alkohol än i riket, 5,3 liter jämfört med 7,6 liter, och något lägre än i övriga länet, 5,6 liter.

Andel konsumenter av olika alkoholdrycker gymnasiet årskurs 2 vt 2008 Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övr länet	Riket ^A	Jgy	Övr länet	Riket ^A	Jgy	Övr länet
Folköl	40	38	35	63	47	53	52	42
Starköl	57	61	52	81	70	72	69	65
Blanddryck	88	90	85	70	65	72	79	79
Vin	72	73	63	52	45	40	62	60
Sprit	86	83	81	83	74	75	84	79

A Rikets siffror är från år 2007

Blanddryck (bl a starkcider och alkoholäsk) och sprit är vanligast bland kvinnorna medan sprit och starköl är vanligast bland männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium. En större andel män än kvinnor konsumerar folköl och starköl i årskurs 2 på gymnasiet medan en större andel kvinnor än män konsumerar blanddrycker, vin och sprit. Ungdomarna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium är konsumenter av alla redovisade alkoholdrycker i högre grad än i riket, undantaget blanddrycker hos männen där andelen är något lägre än i riket.

Problem i samband med alkoholkonsumtion gymnasiet årskurs 2 vt 2008 Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

Konsekvens	År 2008							
	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Grälat	58	52	48	41	33	37	50	44
Förstört saker/kläder	51	48	36	40	33	34	45	42
Tappat värdesaker	39	35	33	31	25	25	35	31
Bråkat/Slagits	17	26	14	25	31	28	21	29
Olycka/Skada	27	30	22	24	26	23	26	28
Oskyddat sex	34	40	27	28	20	25	31	32
Oönskat sex	19	27	18	16	16	15	18	22
Bråk med polisen	9	16	7	14	16	13	12	16

A Rikets siffror är från år 2007

Grälat, förstört saker/kläder och tappat pengar/värdesaker är det vanligaste problemet i samband med alkoholkonsumtion som ungdomar i årskurs 2 vårterminen 2008 på Jämtlands gymnasium råkat ut för.

Oskyddat sex, olycka/skada och oönskat sex är därefter vanligaste negativa konsekvens av alkoholkonsumtion bland kvinnor på Jämtlands gymnasium. Bland män är ordningen oskyddat sex, bråkat/slagits och olycka/skada. Följdordningen är densamma hos kvinnorna i riket och bland männen i riket är konsekvenserna desamma men i något annan ordning.

Riskuppfattning vid några olika beteenden

En högre andel bland kvinnorna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium än i riket anser att det är stor risk att människor skadar sig själva om de röker 10 cigaretter eller mer per dag. Runt 55 procent bland männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium och i riket tycker detsamma.

Andel som tror att det är stor risk att människor skadar sig själva (fysiskt eller på annat sätt) vid följande beteende gymnasiet årskurs 2 vt 2008
Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övr länet	Riket ^A	Jgy	Övr länet	Riket ^A	Jgy	Övr länet
Röker 10 cigaretter eller mer per dag	70	66	63	56	52	56	63	60
Beruser sig på alkohol varje helg	56	52	53	29	32	35	42	43
Provar amfetamin 1-2 ggr	31	29	37	31	23	37	31	26
Tar amfetamin regelbundet	86	92	89	84	69	81	85	82
Provar marijuana/hasch 1-2 ggr	21	20	24	17	16	21	19	18
Provar heroin 1-2 ggr	39	37	44	45	32	47	42	35
Provar att sniffa 1-2 ggr	18	22	28	22	17	30	20	20

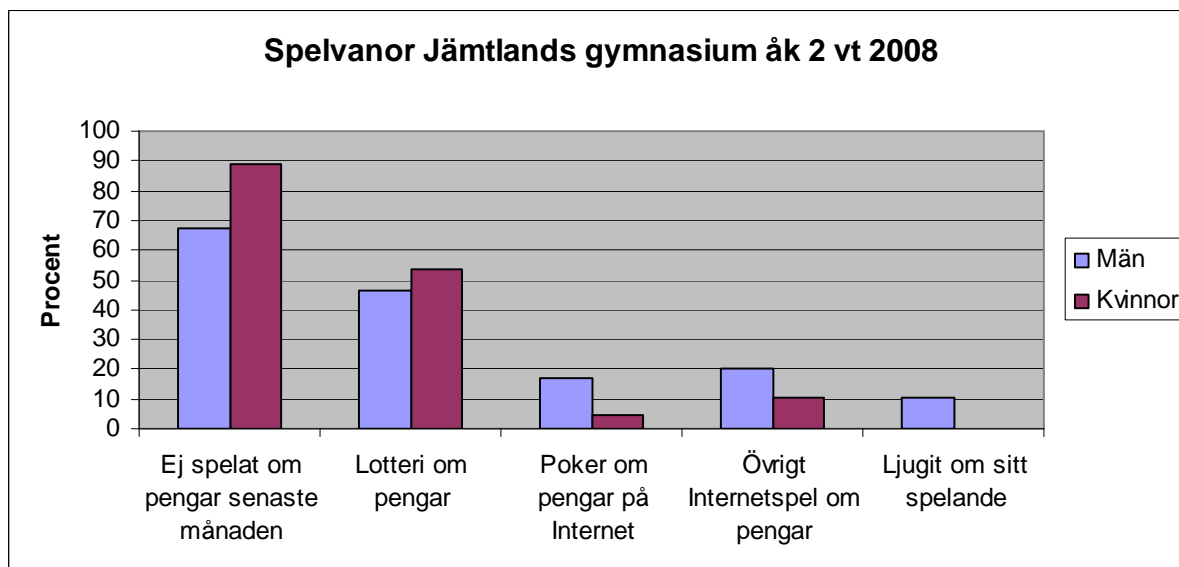
A Rikets siffror är från år 2007

56 procent av kvinnorna och tre av tio män i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium anser att berusa sig på alkohol varje helg är förknippat med risk att skada sig själv. Genomgående anser en något högre andel av kvinnorna än männen att utvalda beteenden är förenat med risk undantaget att prova att sniffa eller prova heroin 1-2 gånger.

Elever på Jämtlands gymnasium anser i lägre grad än i riket att det är en stor risk att människor skadar sig själva om de provar amfetamin, marijuana/hasch eller heroin 1-2 gånger. Av alternativen som fanns uppgav männen på Jämtlands gymnasium att det var minst farligt att röka marijuana eller hasch 1-2 gånger, endast 17 procent förknippade det med stor risk.

Vad gäller att prova sniffa är det stor skillnad mellan Jämtlands gymnasium och riket. 20 procent tycker det är stor risk att människor skadar sig själva jämfört med nästan 30 procent i riket. Bland kvinnorna i årskurs 2 på gymnasiet var sniffning 1-2 gånger det alternativ som uppgavs vara minst farligt, endast 18 procent förknippade det med stor risk.

Spel

- Har ej spelat de senaste 30 dagarna.
- Har du spelat på lotteri om pengar (tex Triss eller Bingolotto) de senaste 12 månaderna? • Har du spelat poker om pengar på Internet de senaste 12 månaderna? • Har du spelat övriga spel om pengar på Internet de senaste 12 månaderna? (Flera gånger i veckan, Flera gånger i månaden, En gång i månaden eller mer sällan).
- Har du någon gång ljugit för din familj eller vänner om hur mycket pengar du spelat för? (Ja)

Spelvanor gymnasiet årskurs 2 vt 2008

Jämförelse mellan Jämtlands gymnasium, övriga länet och riket (andel i procent)

	Kvinnor			Män			Totalt	
	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet	Riket ^A	Jgy	Övriga länet
Ej spelat om pengar senaste mån	89	84	87	67	68	64	78	77
Lotteri om pengar	53	40	43	47	39	39	50	40
Poker på Internet om pengar	5	*	2	17	11	21	11	7
Övrigt Internetspel om pengar	11	10	9	21	24	25	16	17
Ljugit om sitt spelande	*	*	u	11	*	u	6	*

A Rikets siffror är från år 2007

Något fler av eleverna i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium än i riket svarar att de inte har spelat om pengar senaste månaden. Skillnaden mellan könen är stor, 89 procent bland kvinnorna och 67 procent bland männen. Lotteri är något vanligare bland kvinnor än män i årskurs 2 på gymnasiet. Spel på lotteri förekommer oftare bland elever på Jämtlands gymnasium än i övriga länet och i riket. Spel om pengar på Internet är mer vanligt bland män än bland kvinnor. Jämfört med riket spelar männen på Jämtlands gymnasium i lägre grad om pengar på Internet medan kvinnorna spelar i något högre utsträckning än i riket.

Ljugit om sitt spelande brukar vara en av frågorna för att indikera riskabla spelvanor. Skillnaden är stor mellan könen, ett fåtal av kvinnorna och 11 procent av männen i årskurs 2 på Jämtlands gymnasium uppger att de någon gång har ljugit för familj eller vänner om hur mycket pengar de har spelat för.